

Tabela: Organizacione mjere/ projekti koji su postojali prije stupanja na snagu Zakona o zaštiti zraka („Službene novine Federacije BiH“, broj 72/24)

Organizacione mjere						
Naziv mjere/projekta	Opis mjere/projekta	Izvor emisija	Ciljani nivo smanjenja emisija	Ključne aktivnosti mjere/projekta	Nositelj mjere/projekta	Link odluke
Besplatan javni prevoz za učenike i studente	Potpuna subvencija karata za javni prijevoz za sve učenike i studente u Kantonu Sarajevo od 1. maja 2023. godine. Cilj je podstaći korištenje javnog prevoza umjesto privatnih vozila i time smanjiti emisije iz saobraćaja.	Saobraćaj (vozila)	Tačni podaci nisu dostupni, predviđa se posredno smanjenje emisija iz vozila usljed smanjenog prevoza studenata.	Donošenje odluke Vlade KS o subvencioniranju karata; izdavanje i kontrola elektronskih karata; informisanje korisnika.	Ministarstvo saobraćaja KS	https://vlada.ks.gov.ba/aktuelnosti/ministar-steta-svi-ucenici-i-studenti-od-01-maja-imat-ce-besplatan-javni-prevoz
Strategija ograničavanja korištenja uglja i drugih čvrstih goriva 2023–2033	Usvajanje desetogodišnje strategije KS koja predviđa sveobuhvatne mjere za postepenu eliminaciju uglja i drugih čvrstih goriva.	Kućna ložišta (grijanje na uglj/drva)	Strategija obuhvata tri scenarija: 50%, 90% i 100 % smanjenje emisija. Strategija navodi Scenarij 2 kao optimalan scenarij na osnovu izvršene ponderacije.	Predložene mjere u sklopu strategije obuhvataju: - Mjere EE i zamjene energenata u domaćinstvima te uvođenje sistema daljinskog grijanja - Uređivanje oblasti dimnjačarstva - Izmjena zakonske regulative i stvaranje preduslova za implementaciju mjera - Javna kampanja podizanja svijesti građana o važnosti energetske efikasnosti i smanjenja	Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, UNDP	https://www.undp.org/bs/bosnia-herzegovina/publications/strategija-ogranicavanja-koristenja-uglja-i-ostalih-cvrstih-goriva-u-kantonu-sarajevo-za-period-2023-2033

				- emisije čvrstih čestica i uticaju istih na zdravlje - Uspostavljanje i unapređenje monitoringa kvaliteta zraka u prioritetnim zonama - Izrada prognostičkog modela kvaliteta zraka i prognoziranje pojave epizoda povišenih koncentracija u cilju omogućavanja i unapređenja upravljanja KZ - Edukacija građevinskih i projektantskih firmi iz oblasti EE principa izgradnje i projektovanja - Uspostavljanje edukativnog centra za energetske efikasnost - Formiranje fonda za finansiranje projekata energetske efikasnosti - Kontinuirano informisanje potrošača o mogućim načinima uštede energije na poledini računa za isporučene energente - Organizacija skupova za promociju racionalne upotrebe energije i smanjenja emisije čvrstih čestica		
Uspostava registra emisija i informacionog sistema zagađivača zraka u Kantonu Sarajevo	Projekat obuhvata identifikaciju i obradu podataka o gotovo 100.000 emisijskih izvora (kućna ložišta, industrija, saobraćaj, kotlovnice i drugi),	Kućna ložišta, kotlovnice, industrija, saobraćaj i poljoprivreda	Cilj je omogućiti efektivniji nadzor emisija te unaprijediti planiranje i poboljšanje	Direktno javno poređenje rezultata za različite zagađujuće materije na prostornoj mreži visoke rezolucije (100x100 metara), uspostavljanje centralizovane GIS baze te javnog portala za pregled emisija.	Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo, UNDP i Ambasada Švedske	https://www.undp.org/bs/bosnia-herzegovina/news/predstavljen-napredni-registar-emisija-i-informacioni-sistem-zagadivaca-zraka-u-kantonu-sarajevo

	uspostavu centralizovane GIS baze s mrežom 100×100 m te javni web-portal za pregled emisija. Projekat ima za cilj strateško planiranje mjera za kvalitet zraka i jačanje transparentnosti.		kvaliteta zraka u Kantonu Sarajevo.			
Popis individualnih ložišta u Kantonu Sarajevo	Cilj je evidencija svih vrsta korištenih čvrstih goriva i karakteristika ložišta, dimnjaka, te načina distribucije toplinske energije u domaćinstvima, kako bi se sagledalo stvarno stanje i uticaj ovih izvora na zagađivanje zraka u Kantonu.	Kućna ložišta	Kroz popis ložišta omogućena je izrada ciljanih mjera za smanjenje emisija u sklopu Strategije ograničavanja korištenja uglja i drugih čvrstih goriva 2023–2033	Prikupljanje podataka o tipu goriva, ložištima i dimnjacima, analiza rezultata popisa i korištenje rezultata za izradu akcionog plana (za ograničenje čvrstih goriva).	Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo i UNDP	https://vlada.ks.gov.ba/aktuelnosti/novosti/pocinjepopis-individualnih-lozista-u-kantonu-sarajevo/
IMPAQ – projekat unapređenja upravljanja kvalitetom zraka	Projekat „Improvement of Air Quality and Air Quality Management“ (IMPAQ, 2019–2022) proveden uz podršku Švedske, s ciljem jačanja kapaciteta	Institucionalno	Posredno: bolje razumijevanje izvora zagađivanja što dovodi do izrade efikasnijih mjera smanjenja. Poboljšana dostupnost	Naučno istraživanje (analiza PM čestica i izvora, unapređenje sistema za pohranu i javni prikaz podataka relevantnih za kvalitet zraka (softver, hosting podataka); opremanje referentnih laboratorija i monitoring stanica (donacija opreme); treninzi za okolišne inspektore o praćenju emisija;	Švedska agencija za zaštitu okoline ; Federalni i Republički hidrometeorološki zavodi; entitetska ministarstva okoliša	https://www.naturvardsverket.se/en/international/cooperation/bilateral/bosnia-and-herzegovina/

	institucija za upravljanje kvalitetom zraka u BiH. U okviru projekta urađena je detaljna studija porijekla zagađivanja za 6 gradova (Sarajevo, Zenica, Tuzla, Banja Luka, Brod, Bijeljina) i poboljšan sistem prikupljanja i distribucije podataka. Donirana je savremena oprema za praćenje entitetskim hidrometeorološkim zavodima, čime je poboljšano praćenje kvaliteta zraka širom zemlje. Također su obučeni inspektori i vođene kampanje za podizanje svijesti javnosti.		podataka, veća svijest i pritisak javnosti na rješavanje problema.	informativne kampanje na državnom nivou o kvalitetu zraka.		
Odluka o zaštiti i poboljšanju kvaliteta zraka u Kantonu Sarajevo	Ovom odlukom uređuje se upravljanje kvalitetom zraka na području Kantona Sarajevo koje	Stacionarni izvori i motorna vozila	Cilj Odluke je kontinuirano poboljšanje kvaliteta zraka“ i uspostava sistema upravljanja.	Član 16. Ograničenja tečnih goriva: (1) Teška ulja kod kojih sadržaj sumpora prelazi 1,00% mase ne mogu biti korištena kao gorivo.	Vlada Kantona Sarajevo	https://propisi.ks.gov.ba/sites/propisi.ks.gov.ba/files/odluka-_zrak_8.pdf

	podrazumijeva: uključivanje nadležnih organa uprave i upravnih organizacija Kantona, Grada i općina, te drugih pravnih lica u sistem upravljanja kvalitetom zraka, identifikaciju izvora i registar emisija u zrak, ograničenje i nadzor emisija u zrak, kvalitet zraka koji se određuje mjerenjem i metodom procjene na osnovu matematičkih modela, ocjenu ugroženosti zdravlja građana i ekosistema, održavanje dimovodnih objekata, informisanje i edukaciju u svrhu poboljšanja kvaliteta zraka.			Član 17. (Upotreba čvrstih goriva, prodaja i upotreba uglja) (1) U Kantonu Sarajevo nije dozvoljena prodaja i upotreba uglja, koji ima ukupni sadržaj gorivog sumpora iznad 1% i toplotnu moć nižu od 12000 kJ/kg. Član 18. (Karakteristike postrojenja za sagorijevanje) (1) Postrojenja za sagorijevanje mogu koristiti samo one vrste goriva za koja su projektovana. Član 19. (Monitoring emisije iz stacionarnih izvora i motornih vozila) (1) U cilju sprječavanja korištenja postrojenja, uređaja i vozila sa povećanim emisijama do kojih može doći neodgovarajućim nabavkama ili izgradnjom, odnosno, u toku eksploatacije zbog nedovoljnog održavanja, uvodi se sistem monitoringa emisija. (2) Monitoring emisije u smislu ove odluke odnosi se na stacionarne izvore i to: a) postrojenja za sagorijevanje snage 50 kW i preko 50 kW, izuzev kućnih izvora emisije b) industrijska postrojenja koja imaju tu obavezu po važećem	
--	---	--	--	--	--

				Federalnom pravilniku o monitoringu emisija zagađujućih materija u zrak, odnosno, prema zahtjevima iz okolinske dozvole, i c) motorna vozila.		
Nadzor kvaliteta zraka - Boxy Systems	U okviru inicijative Smart Sarajevo je uspostavljen sistem niskobudžetnih senzora za mjerenje PM₁, PM_{2.5} i PM₁₀ na više od 100 lokacija, s javno dostupnim podacima. Jedan od ciljeva je podizanje svijesti građana o zagađenosti zraka i njegovim zdravstvenim posljedicama te prikupiti podatke o nivoima zagađivanja zraka, njihovim izvorima i učiniti ih dostupnim javnosti.		Jedan od ciljeva je podizanje svijesti građana o zagađenosti zraka i njegovim zdravstvenim posljedicama te prikupiti podatke o nivoima zagađivanja zraka, njihovim izvorima i učiniti ih dostupnim javnosti.	– Instalacija mreže senzora za PM ₁ , PM _{2.5} , PM ₁₀ i osnovne meteo parametre na području Sarajeva – Izrada javno dostupne baze podataka – Kampanja podizanja svijesti o štetnosti zagađenog zraka i dostupnim rješenjima, uz naglašavanje kardiovaskularnih i respiratornih rizika	Energoinvest, UNDP, Grad Sarajevo	https://energoinvest.ba/projekti/transmission-and-distribution-of-electricity-3-2/
Uvođenje CNG autobusa u javni prevoz	Uvođenje autobusa na komprimirani prirodni gas (CNG) u gradski prevoz radi smanjenja zagađenosti u odnosu na dizelska vozila.	Transport	Procjena je da orijentaciono smanjenje emisija za 7 CNG autobusa iznosi približno 1,4 t NO _x , 50 kg PM _{2.5}	Nabavka sedam autobusa za autobuske linije na autobuskim linije Dobrinja – Vijećnica, Dom Armije – Breka 2, Ilidža – Hrasnica, Park – Bušča i Sutjeska – Vogošća. Pet autobusa Mercedes imaju motor snage 240 kW / 326 KS sa	Centrotrans	https://www.sejari.ba/isp-oruka-sedam-autobusa-na-plin-za-centrotrans-sarajevo/

			godišnje, zasnovano na EEA/COPERT emisijskim faktorima za gradske autobuse Euro III–V i prosječnoj kilometraži od 50.000 km. (metan ima niži faktor ugljika).	automatskim mjenjačem i ukupan kapacitet od 81 putnika. S druge strane, dva zglobna MAN autobusa imaju motor snage je 228 kW tj. 310 KS.		
--	--	--	---	--	--	--

Tabela: Projekti/ mjere prostornog planiranja koji su postojali prije stupanja na snagu Zakona o zaštiti zraka („Službene novine Federacije BiH“, broj 72/24)

Naziv mjere/projekta	Opis mjere/projekta	Izvor emisija	Ciljani nivo smanjenja emisija	Ključne aktivnosti mjere/projekta	Nositelj mjere/projekta	Link odluke
Modernizacija trolejskog prevoza u Sarajevu	Obnova trolejske mreže i nabavka novih vozila (planirano 25 novih trolejbusa). Osim toga, projekat uključuje produženje trolejske linije do Vogošće.	Saobraćaj	Podaci nisu dostupni.	Uvođenje nove generacije niskopodnih trolejbusa opremljenih savremenim sistemima naplate, automatskim brojanjem putnika, prilagođenim pristupom osobama s invaliditetom i naprednim klimatizacijskim rješenjima, čime se povećava komfor, dostupnost i efikasnost javnog prijevoza.	Ministarstvo saobraćaja KS; KJKP GRAS, EBRD	https://vlada.ks.gov.ba/aktuelnosti/novosti/ministar-adnan-steta-potpisao-ugovor-za-nabavku-25-novih-trolejbusa https://vlada.ks.gov.ba/node/125669
Izvođenje radova na tramvajskoj pruzi Ilidža-Hrasnica	Izgradnja 13 kilometara niskopodne tramvajske pruge, s ciljem unaprjeđenja saobraćajne infrastrukture i	Saobraćaj	Podaci nisu dostupni.	Izgradnja niskopodne pruge u oba smjera, sa osam stajališta pod videonadzorom, dvije okretaljke, modernim elektronskim sistemom naplate i vozilima sa videonadzorom.	Ministarstvo saobraćaja Kantona Sarajevo, EBRD, KJKP Gras	https://vlada.ks.gov.ba/aktuelnosti/nakon-40-godina-price-o-pruzi-do-hrasnice-danas-potpisan-ugovor-sa-izvodacem-radova

	poboljšanja usluge javnog prijevoza.					
Plan održive urbane mobilnosti (SUMP) za Kanton i Grad Sarajevo	Izrada i usvajanje sveobuhvatnog Plana održive urbane mobilnosti (SUMP) kojim se planira optimizacija transportnog sistema do 2025. i dalje. Plan predviđa povećanje udjela javnog prevoza, pješaćenja i biciklizma, smanjenje upotrebe privatnih vozila, te inovativne oblike mobilnosti. Jedan od ključnih indikatora je smanjenje emisije CO ₂ iz saobraćaja za 12% do 2025. u odnosu na postojeće stanje, kao i smanjenje koncentracija PM ₁₀ u zraku za 30%. Plan također inkluzivno adresira poboljšanje kvaliteta života,	Saobraćaj	-30% PM ₁₀ do 2025. (projekcije uz implementaciju svih predviđenih mjera Plana). Dugoročno, 30% manji karbonski otisak transporta do 2030.	Analiza postojećeg stanja mobilnosti i potreba; inkluzivan proces planiranja (ankete građana, radionice); definiranje paketa mjera (unapr. javnog prevoza, parking politika, car-sharing, biciklistička mreža itd.); usvajanje Plana od strane Vlade KS i Grada; početak implementacije prioritetnih projekata; monitoring indikatora (npr. emisije CO ₂ , zagađenje zraka, modalni split putovanja).	Konzorcij GIZ i stručnjaci (izrada Plana); Vlada KS i Grad Sarajevo (usvajanje i provođenje); resorna ministarstva (saobraćaj, okoliš)	https://gradskovijece.sarajevo.ba/wp-content/uploads/2021/01/Plan-odr%C5%BEEive-urbane-mobilnosti-Kantona-Sarajevo-i-Grada-Sarajevo-SUMP-1.-dio.pdf

	sigurnost saobraćaja i smanjenje buke.					
Izgradnja Sarajevske zaobilaznice	Do sada su izgrađene dionice Jošanica-petlja Butila - LOT-1, petlja Butila-Briješće - LOT-2A, Briješće-Stup - LOT-2B, petlja Butila-Vlakovo - LOT-3A i sada Briješće-spoj sa ulicom Safeta Zajke - LOT-2C. Unaprjeđenje cestovne infrastrukture radi smanjenja saobraćajnih gužvi i zastoja koji uzrokuju povećane emisije. U Sarajevu je u toku izgradnja tzv. Južne longitudinale i Sarajevske zaobilaznice, kojom se tranzitni i teretni saobraćaj skreće izvan centra. Do 2022. pušten je u promet dio prve dionice zaobilaznice (Jošanica-Butila), što	Saobraćaj (cestovni)	Podaci nisu dostupni.	Projekat obuhvata izgradnju nove dionice Sarajevske zaobilaznice (LOT-2C) dužine oko 800 m, uključujući dvostruki kolovoz brze ceste, objekat „Pergola” preko željezničke pruge i spojnu cestu do ulice Safeta Zajke. Uređena je i nova kružna raskrsnica radi bolje protočnosti saobraćaja. Projektovanje i fazna izgradnja zaobilaznica/tunela (uz osigurano finansiranje od JP Autoceste FBiH i međunarodnih kredita); preusmjeravanje teških vozila na novootvorene dionice (izmjena saobraćajne signalizacije); implementacija ITS (inteligentni transportni sistem) – senzori i prilagodljivi semafori koji prate protok vozila i optimiraju zelene talase; kontinuirano podešavanje na osnovu saobraćajnih analiza.	JP Ceste Federacije BiH d.o.o. Sarajevo, JV Euro-Asfalt, ŽGP Sarajevo	https://vlada.ks.gov.ba/aktuelnosti/novosti/otvorena-novoizgradena-dionica-sarajevske-zaobilaznice-brzom-cestom-bc1

	je rasteretilo gradske saobraćajnice. Također je implementiran adaptivni sistem semafora na glavnim raskrsnicama koji skraćuje čekanja. Radovi i eksproprijacija finansirani su iz kombinacije međunarodnih kreditnih sredstava i budžetskog učešća.					
Ozelenjavanje urbanih površina (“zelene oaze” u gradu)	Projekti sadnje drveća i formiranja novih zelenih površina u KS sa ciljem poboljšanja mikroklimе i vezivanja čestica prašine. Npr. u sklopu projekta “Ozelenjavanje javnih površina KS” zasađeno je 104 nova stabla na 7 općina, dok je kroz redovno održavanje 2021. zasađeno dodatnih 411 sadnica	Prostorno planiranje (zelene površine)	Očekivan je skroman ali pozitivan uticaj na sniženje koncentracija prašine u neposrednoj okolini. Također, vegetacija ublažava tzv. efekat urbanog toplinskog ostrva.	Identifikacija lokacija za nove drvorede i parkove u saradnji sa općinama; osiguranje sredstava (kantonalni budžet, donacije); realizacija sadnje (ugovor sa KJKP “Park”, volonterske akcije); održavanje posađenih stabala (zalijevanje, njegovanje); uključivanje komponente ozelenjavanja u sve veće infrastrukturne projekte (npr. uz nove saobraćajnice predvidjeti drvorede).	Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja i zaštite okoliša KS; KJKP “Park” d.o.o. Sarajevo; općinske službe za komunalne poslove	https://www.park.ba/?p=12614

	duž saobraćajnica, šetališta i parkova.					
“Park & Ride“ sistem	Uspostava Parkiraj i vozi parkirališta na prilazima gradu (npr. planirani P&R centar Ilidža uz tramvajsku prugu). Vozači bi tu ostavljali automobile i nastavili put javnim prevozom do centra. Time se smanjuje broj vozila koja ulaze u gradsku jezgru. Paralelno, prostorni plan KS predviđa orijentaciju razvoja grada uz koridore javnog prevoza (princip “Transit-Oriented Development”), kako bi stanovnici lakše koristili nemotorizirane oblike kretanja.	Saobraćaj (automobili u gradskom centru)	Podaci nisu dostupni.	Proširenje parking mjesta u svim općinama Kantona Sarajevo; izgradnja potrebne infrastrukture i uspostava „park & ride“ sistema na obodima grada uz adekvatno povezivanje s javnim gradskim saobraćajem; izgradnja parkinga za turističke autobuse te „pick up“ i „drop o“ mjesta za turističke autobuse i turiste; Identifikacija lokacija i izgradnja velikih parking objekata uz terminale javnog prevoza; subvencioniranje karata za one koji koriste P&R; informaciona kampanja za vozače; integracija tarifnog sistema (npr. karta za parking uključuje i kartu za tramvaj); donošenje urbanističkih planova koji gustoću naseljenosti vežu za dostupnost metro/tramvaj stanica, čime se građanima pruža opcija da svakodnevno ne koriste automobil.	Ministarstvo saobraćaja KS, Vlada KS; Ministarstvo prostornog uređenja KS; Grad Sarajevo; javna prevozna preduzeća	https://vlada.ks.gov.ba/sites/default/files/premijer_nihad_uk_-_ekspoze_i_program_2023-2026_1_1.pdf

Tabela: Projekti/ mjere energetske efikasnosti koji su postojali prije stupanja na snagu Zakona o zaštiti zraka („Službene novine Federacije BiH“, broj 72/24)

Mjere energetske efikasnosti

Naziv mjere/projekta	Opis mjere/projekta	Izvor emisija	Ciljani nivo smanjenja emisija	Ključne aktivnosti mjere/projekta	Nositelj mjere/projekta	Link odluke
Energijska efikasnost u javnim zgradama Kantona Sarajevo	Projekat kojim je KS osigurao finansijska sredstva za obnovu i unaprjeđenje energijske efikasnosti u javnim objektima (vrtići, osnovne i srednje škole, fakulteti, studentski domovi, zdravstvene ustanove).	Javne zgrade	Očekivana prednost projekta jeste smanjenje potrošnje energije i smanjenje emisija zagađujućih materija u zrak. Do sada su izvedeni radovi na 32 objekta iz oblasti obrazovanja. Podaci za smanjenje PM ₁₀ i PM _{2.5} nisu dostupni.	Tehnička pomoć projektu u svrhu revizije glavnih projekata i podrške implementaciji projekta (nabavka, nadzor, monitoring projektnih aktivnosti). Izrada energijskih audita, idejnih i glavnih projekata i revidiranje tehničke dokumentacije. Ugradnja i izvođenje mjera: termoizolacije fasada, zamjenu stolarije, postavljanje energijski efikasne rasvjete i modernizaciju sistema grijanja.	Vlada Kantona Sarajevo, EBRD, REEP, Vlada Republike Austrije	https://mkpgo.ks.gov.ba/aktuelno/osigurana-milionska-sredstva-za-projekt-energijska-efikasnost-u-javnim-zgradama-kantona
Implementacija mjera energijske efikasnosti na javnim objektima u KS	Projektom su obuhvaćeni sljedeći javni objekti: DZ Stari Grad-Ambulanta Gazin Han, DZ Novi Grad-Ambulanta ,OŠ Grbavica 2, Područna škola Misoča-Ilijaš, 8.Osnovna škola Amer Ćenanović,Franjevačka teologija Sarajevo, KSC Amel Bečković, DZ Hadžići-Ambulanta Binježevo, DZ Centar-Ambulanta Hrastovi-	Javne zgrade	Očekivana prednost projekta jeste smanjenje potrošnje energije i emisija zagađujućih materija u zrak. Izvedeni su radovi na 10 objekata iz oblasti obrazovanja. Podaci o smanjenju PM ₁₀ i PM _{2.5} nisu dostupni.	Vanjsko utopljavanje objekta, kao i radovi unutar objekta, montaža cijevi, bojlera i energetske pumpe za grijanje na struju.	UNDP	https://mkpgo.ks.gov.ba/aktuelno/projekt-povecanja-energijske-efikasnosti-ambulanta-gazin-han-u-starom-gradu-dobija-novu

	Mrković, DZ Centar- Ambulanta Podhrastovi					
Strategija obnove zgrada u Federaciji Bosne i Hercegovine do 2050. godine	Strategija predviđa sistemsko smanjenje potrošnje energije u stambenom i javnom sektoru. Strategija uključuje programe energetske efikasnosti za domaćinstva – toplotnu izolaciju, zamjenu prozora, poboljšanje grijanja i prelazak na efikasnije tehnologije.	Stambene i javne zgrade	Cilj je da do 2030. godine 30% zgrada koristi obnovljive izvore energije. Pored toga, cilj je ukupno obnovljeno 4,2 % stambenih zgrada i 26,45 % javnih zgrada. Ostvarena ušteda energije primjenom mjera energetske obnove 1.204 GWh. Ostvarena ušteda emisije CO₂, 1.321·10³ t/god.	Strateški cilj je postojeći fond zgrada transformiran u energetski visokoefikasan i dekarboniziran fond zgrada do 2050. godine.	Federalno ministarstvo prostornog uređenja	https://fmpu.gov.ba/4098-2/
Subvencije za električna vozila (EV) u taksi prevozu	Program sufinansiranja nabavke EV vozila za taksi prevoznike (KS). Javni poziv 2024. godine predvidio je 500.000 KM za kupovinu električnih automobila taksistima (15.000,00 KM za električna;	Saobraćaj (vozila)	Tačan broj nabavljenih taksi vozila nije dostupan, shodno tome nije moguće odrediti ciljni nivo smanjenja emisija usljed nedostatka podataka.	Izrada i objava javnog poziva za sufinansiranje kupovine EV; evaluacija prijave i dodjela sredstava; praćenje registracije i rada novih taksi vozila.	Ministarstvo prostornog uređenja, infrastrukture, građenja i zaštite okoliša KS; Vlada KS	https://kfbih.com/aktuelnosti-iz-komore/objavljen-javni-poziv-za-finansijsku-podrsku-taxi-prevoznicima-pri-kupovini-elektricnih-vozila/

	12.000,00 za plug-in hybrid; 10.000 za full hibridna vozila). Cilj je smanjenje fosilnih goriva u taksi voznom parku i promocija „elektro-taksija“ u Sarajevu.					
Toplane Sarajevo - daljinsko grijanje	Projekt predstavlja kapitalnu intervenciju u modernizaciju daljinskog grijanja Kantona Sarajevo s ciljem povećanja energijske efikasnosti, pouzdanosti i smanjenja emisija.	Daljinsko grijanje	Podaci nisu dostupni.	U okviru projekta planirana je modernizacija toplifikacionog sistema kroz postepenu ugradnju dvije toplotne pumpe od po 18 MW u Butilama, izgradnju novih magistralnih cjevovoda koji povezuju Butile s kotlovnica na Alipašinom Polju, Otoci, Čengić Vili 2, Hrasnom i Grbavici, te rekonstrukciju i optimizaciju toplotnih podstanica. Projekt također uključuje ugradnju ekonomajzera na postojeće kotlove koji će se koristiti za vršna opterećenja sistema.	Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS, EBRD	https://vlada.ks.gov.ba/aktuelnosti/novosti/vlada-ks-dala-zeleno-svjetlo-za-kapitalni-projekt-daljinskog-grijanja-vrijedan
Subvencije ugradnje solarnih sistema za vlastite potrebe na objekte individualnog	Osnovni cilj Javnog poziva je da potakne ugradnju solarnih sistema u stambenom sektoru kako bi domaćinstva smanjila troškove električne energije proizvodnjom vlastite energije,	Zgradarstvo	Podaci nisu dostupni.	Pregled prijave i provjere da li objekti ispunjavaju tehničke uslove. Nakon terenskih provjera i izrade idejnog rješenja formira se konačna rang-lista korisnika. Zatim UNDP bira izvođače i nadzor, određuje konačan obim investicije, korisnici uplaćuju svoje učešće, a nakon toga se instaliraju solarni sistemi na odabranim objektima.	UNDP, Općina Ilidža	https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-07/view_file.cfm-2.doc.pdf

stanovanja na području Općine Ilidža	povećala otpornost na promjene cijena, proširila korištenje obnovljivih izvora i istovremeno smanjila emisije čvrstih čestica i gasova s efektom staklene bašte. Javnim pozivom je predviđen iznos subvencije u iznosu od 2.500 do 8.000 KM.					
Subvencije za nove gasne priključke (2019.)	Program sufinansiranja troškova izgradnje novih kućnih priključaka na prirodni gas se realizuje od 2018 godine, te je zaključno sa 2025 godinom subvencionirano 1899 novih individualnih gasnih priključaka. Povećanje broja kućanstava na mreži omogućava zamjenu individualnih ložišta na uglj/drva plinskim etažnim grijanjem, što vodi ka čistijem zraku.	Kućna ložišta	U dostupnoj dokumentaciji i izvorima nema podataka o tome koliko se korisnika zaista prebacilo sa uglja/drva na plin nakon ugradnje priključka, niti postoji praćenje potrošnje gasa po novim korisnicima. Zbog toga nije moguće kvantificirati efekat mjere. Mjera ima potencijal za	Zaključivanje sporazuma Ministarstva i KJKP Sarajevogas o realizaciji programa, objava javnog poziva i evaluacija prijava, izgradnje novih priključaka te puštanja gasa u unutrašnje gasne instalacije, pregleda instalacija u objektima i ostale neophodne radnje u skladu sa važećim zakonima, tehničkim propisima i procedurama.– tehnički nadzor i puštanje priključaka u rad	Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo, KJKP “Sarajevogas“	https://vlada.ks.gov.ba/aktuelnosti/novosti/izdvojen-o-259000-km-za-subvencioniranje-novih-gasnih-prikljucaka-u-kantonu

			značajno smanjenje PM emisija.			
Javni poziv za subvencioniranje zamjene peći/kotlova na ugalj i ostala čvrsta goriva certificiranim pećima/kotlovima i toplotnim pumpama u domaćinstvima u Kantonu Sarajevo	Projektom je predviđena zamjena postojećih kotlova i peći u individualnim stambenim jedinicama koje su upisane u zemljišne knjige. Prelazak na korištenje peći/kotlova na pelet će se subvencionirati iznosom do 70% od iznosa ukupnih troškova ili maksimalnim iznosom do 5.000,00 KM po korisniku. Prelazak na grijanje pomoću toplotnih pumpi će se subvencionirati iznosom do 40% od iznosa ukupnih troškova ili maksimalnim iznosom do 7.000,00 KM po korisniku.	Kućna ložišta	Podaci nisu dostupni.	Aktivnosti uključuju: - izradu projektne dokumentacije zamjene peći/kotlova na čvrsto gorivo od strane ovlaštene projektantske firme, - nabavku certificirane peći/kotla ili toplotne pumpe od ovlaštenih proizvođača/distributera (UNDP će formirati listu kotlova/peći i toplotnih pumpi koje zadovoljavaju standarde EU), - puštanje u rad certificirane peći/kotla ili toplotne pumpe od strane ovlaštenog servisa, - stručni nadzor nad kompletnim radovima i prijem radova.	Ministarstvo prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo i UNDP	https://www.undp.org/bs/herzegovina/news/javni-poziv-za-subvencioniranje-zamjene-peci/kotlova-na-ugalj-i-ostala-cvrsta-goriva-certificiranim-pecima/kotlovima-i

Model poboljšanja energijske efikasnosti u zgradarstvu na području Kantona Sarajevo u funkciji povećanja broja korisnika	Sistem podrške građanima za utopljanje stambenih objekata i unapređenje sistema grijanja s ciljem smanjenja potrošnje energije i čvrstih goriva. Zaprimito je 366 prijava (264 kuće i 122 zgrade), izrađeno 118 energetskih audita (93 za kuće i 25 za zgrade), a mjere EE su provedene na 30 kuća i jednoj zgradi u općinama Vogošća, Ilijaš, Hadžići, Novo Sarajevo i Ilidža.	Kućna ložišta	Postignuto smanjenje emisija 577,5 t/god Mjere energijske efikasnosti implementirane su na 30 kuća i jednoj zgradi u 5 općina KS (Vogošća, Ilijaš, Hadžići, Novo Sarajevo i Ilidža).	Korisnici/aplikanti projekta Model EE su postojeći individualni stambeni objekti i postojeći objekti kolektivnog stanovanja, sa područja općina Hadžići, Vogošća, Novo Sarajevo, Novi Grad i Ilidža. Javni poziv se odvijao u tri faze: 1. Prijava korisnika, ocjenjivanje i rangiranje aplikacija; 2. Provođenje energetskog pregleda objekta, izrada elaborata ekonomski opravdanih mjera i investiciono tehničke dokumentacije u skladu sa važećim propisima. 3. Izvođenje radova na implementaciji mjera EE radi uštede energije	Ministarstva komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo, Radna grupa za podršku implementaciji i monitoring MODELA EE, Ured za energijsku efikasnost pri SERDA-i, Kantonalni stambeni fond Sarajevo	https://uredee.ba/bs/projekat-utopljanja-zgrada/prijava-na-projekat-utopljanja/5
Akcionni plan energetski održivog razvoja grada Sarajeva (SEAP)	Finalna verzija energetski održivog razvoja grada Sarajeva je usvojena 2011. Plan identifikuje konkretne mjere u sektorima zgrada, saobraćaja, javne rasvjete i obrazovanja s ciljem smanjenja potrošnje energije i emisija CO ₂ .	Zgradarstvo, saobraćaj, javna rasvjeta	Podaci nisu dostupni.	Uspostava plana i mjera za EE u zgradama (za zgrade kojima upravlja Grad Sarajevo) Promocija javnog prijevoza i prelazak na čišće energente Edukacija građana kako biti energetski efikasan	Grad Sarajevo	https://mycovenant.eu/mayors.eu/docs/seap/485_1341668419.pdf

	Plan uključuje set mjera, među kojima su mjere energetske efikasnosti zgrada, promocije javnog prijevoza, zamjene javne rasvjete LED rasvjetnim tijelima, uvođenje zelenih javnih nabavki i edukacije građana o EE.			Integracija obnovljivih izvora i smanjenje potrošnje energije u javnim objektima		
Rekonstrukcija dijela sistema javne rasvjete u Kantonu Sarajevo	Aktivnosti u sklopu projekta se provode s ciljem zamjene neefikasnih rasvjetnih tijela (natrijevim sijalicama) sa novim LED rasvjetnim tijelima u skladu sa važećim BAS i IEC standardima.	Javna rasvjeta	Podatak nije dostupan.	Planirana je zamjena 1.698 svjetiljki javne rasvjete na dionicama: tramvajska pruga od tramvajske stanice Energoinvest do tramvajske stanice Baščaršija; trolejbuska ruta, od Trga Austrije do okretaljke na Dobrinji; i dionica M18, od Alipašine džamije do Vogošćanske petlje.	Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo, UNDP, Vlada KS, Vlada Kraljevine Švedske	https://vlada.ks.gov.ba/aktuelnosti/novosti/potpisan-ugovor-za-realizaciju-projekta-modernizacije-i-rekonstrukcije-sistema